delelsen af klagepunkter i sin helhed og af beslutningen, og når den pågældende virksomhed allerede under den administrative procedure fuldt ud havde forstået rækkevidden af det klagepunkt, som var blevet meddelt den.

3. Det fremgår af indholdet af EKSF-traktatens artikel 36, at Kommissionens forpligtelse til at give vedkommende lejlighed til at fremsætte sine bemærkninger, før den træffer bestemmelse om økonomiske sanktioner eller fastsætter tvangsbøder, ikke kan forstås således, at Kommissionen skal fremføre sine modargumenter mod de indsigelser, som den pågældende har fremført. Denne artikel sikrer retten til forsvar ved at give vedkommende mulighed for at fremføre sine argumenter. Det kan ikke kræves, at Kommissionen svarer på disse argumenter eller foretager supplerende undersøgelser eller høring af vidner udpeget af den berørte, når den anser undersøgelsen af sagen for at have været tilstrækkelig.

I sag 9/83

EISEN UND METALL AKTIENGESELLSCHAFT, Gelsenkirchen, ved advokat Martha Grünning, Düsseldorf, og med valgt adresse i Luxembourg på advokat Ernest Arendt's kontor, 34 B, rue Philippe-II,

sagsøger,

mod

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER, ved juridisk konsulent Rolf Wägenbaur som befuldmægtiget og med valgt adresse i Luxembourg hos Oreste Montalto, Kommissionens juridiske tjeneste, Jean Monnet-bygningen, Kirchberg,

sagsøgt,

hvorunder der er nedlagt påstand om annullation af Kommissionens beslutning af 9. december 1982 om at pålægge Eisen und Metall Aktiengesellschaft en bøde i henhold til artikel 15 i beslutning nr. 1836/81/EKSF,

har

DOMSTOLEN (fjerde afdeling)

sammensat af afdelingsformanden T. Koopmans og dommerne K. Bahlmann, P. Pescatore, A. O'Keeffe og G. Bosco,

generaladvokat: P. VerLoren van Themaat
justitssekretær: P. Heim

afsagt følgende

DOM

Sagsfremstilling

I — Faktiske omstændigheder og retsforhandlinger

1. De relevante retsregler

Kommissionens beslutning nr. 1836/81/EKSF af 3. juli 1981 om forpligtelse for distributionsvirksomheder til offentliggørelse af prislister og salgsbetingelser samt om forbudt praksis for disse virksomheder (EFT L 184 af 4. 7. 1981, s. 13) blev udstedt med det formål, at distributionsvirksomheder for stål skulle være omfattet af samme regler som dem, der gælder for produktionsvirksomheder i henhold til EKSF-traktatens artikel 60 og de beslutninger, der er udstedt til dens gennemførelse.

Artikel 2 i beslutning nr. 1836/81/EKSF bestemmer, at »stålhandlende skal offentliggøre prislister og salgsbetingelser for direkte salg og salg fra lager i overensstemmelse med nedenstående bestemmelser og meddele disse til Kommissionen«.

Artiklerne 3-6 fastsætter de nærmere regler for offentliggørelse af prislister.

Artikel 7 bestemmer, at »stålhandlende må ikke offentliggøre rabatter for deklasserede varer eller varer af anden sortering«. De skal i så henseende på deres faktura anføre grunden til deklasseringen eller til, at produktet klassificeres som værende af anden sortering.

Artikel 8 forbyder stålhandlende »på det fælles marked [at anvende] ulige betingelser ... på sammenlignelige transaktioner«. Ifølge artikel 9, stk. 1, er følgende transaktioner sammenlignelige:

Transaktioner som:

a) er afsluttet med købere,
   - — der står i indbyrdes konkurrence, eller som
   - — fremstiller ens eller ensartede varer, eller som
   - — opfylder samme handelsmæssige funktioner, og

b) vedrører ens eller ensartede vare, og

c) hvis andre væsentlige handelsmæssige kendetegn ikke adskiller sig mærkbart fra hinanden.

Ifølge artikel 11 er den stålhandlende, som anfører, at transaktioner ikke er sammenlignelige, forpligtet til på anmodning af Kommissionen at forelægge omstændigheder og kendsgerninger, som er egnede til at godtgøre dette.

Artikel 14 bestemmer, at »stålhandlende er forpligtet til at give alle nødvendige oplysninger til Kommissionen og lade denne gennemføre alle nødvendige efterprøvelser til kontrol af overholdelsen af de foregående bestemmelser«.

Artikel 15, stk. 1, og 2, bestemmer, at stålhandlende, som overtræder bestemmelserne i henholdsvis artiklerne 2-13 og artikel 14, kan pålægges bøder.

Endelig bestemmer artikel 16, at beslutningen træder i kraft på dagen for offentliggørelsen i De Europæiske Fællesskabers Tidende og gælder til den 30. juni 1982. Beslutningens gyldighedsperiode er senere blevet forlænget. Selv om beslutningen er trådt i kraft den 4. juli 1981, har Kommissionen givet de berørte virksomheder en frist til 15. september 1981 til at offentliggøre deres prislister.

2. De faktiske omstændigheder

Eisen und Metall Aktiengesellschaft (herefter benævnt Eisen AG), som er stålhandlende, har den 12. oktober 1981 offentliggjort en prisliste »gældende fra 14. oktober 1981«.

Fra 25. til 29. januar 1982 undersøgte en befuldmægtiget for Kommissionen, om Eisen AG for transaktioner, der blev gennemført efter den 14. oktober 1981, havde overholdt de forpligtelser, som påhviler firmaet i henhold til beslutning nr. 1836/81/EKSF. Han konstaterede, at der ved flere lejligheder i den relevante periode var blevet solgt plader til en lavere pris end den, der er anført i den af firmaet offentliggjorte prisliste.

3. Retsforhandlingerne

På grundlag af resultaterne af de nævnte undersøgelser indledte Kommissionen en procedure i henhold til EKSF-traktatens artikel 36.

Ved beslutning af 9. december 1982 pålagde den Eisen AG en bøde på 133 736 DM i henhold til artikel 15 i beslutning nr. 1836/81/EKSF.

Den 13. januar 1983 anlagde Eisen AG sag med påstand om annullation af denne beslutning, subsidiært nedsættelse af bøden.

På grundlag af den refererende dommers rapport og efter at have hørt generaladvokaten har Domstolen besluttet at indlede den mundtlige forhandling uden forudgående bevisførelse, men har dog anmodet parterne om at fremlægge oplysninger og dokumenter. Den har endvidere ved kendelse af 9. november 1983 besluttet at henvise sagen til fjerde afdeling.

II — Parternes påstande

Eisen AG har nedlagt følgende påstande:

— det statueres, at Kommissionens beslutning af 9. december 1982 er ugyldig, og følgelig annulleres den bøde, der i beslutningens artikel 2 er fastsat til 133 736 DM;

— subsidiært nedsættes bøden;

— sagsøgte tilpligtes at betale sagens omkostninger.

Kommissionen har nedlagt følgende påstande:

— frifindelse;

— sagsøgeren tilpligtes at betale sagens omkostninger.

III — Parternes anbringender og argumenter

A — Tilsidesættelse af væsentlige formforskrifter

a) Tilsidesættelse af begrundelsespligten

Eisen AG har gjort gældende, at betingelserne for at fastsætte en bøde ikke var opfyldt i det foreliggende tilfælde, således at den anfægtede beslutning dels ikke havde nogen hjemmel dels ikke var behørigt begrundet.

Ifølge sagsøgeren er alle de omtvistede leverancer foretaget i henhold til »rammekontrakter« indgået med en række virksomheder før 15. september 1981, da den af Kommissionen fastsatte frist for offentliggørelse af prislister udløb. Disse kontrakter blev indgået henholdsvis den 7. september 1981 med virksomhederne Markmann i Düsseldorf og Claas i Saulgau, på en ikke nærmere angiven dato, men i hvert fald før den 24. juni 1981, med virksomheden Schlaffhorst i Mönchengladbach og på en ikke nærmere angiven dato, men i hvert fald før 15. september 1981, med virksomheden Bergbau i Westfalen.

Eisen AG har bemærket, at »rammekontrakter« er sædvanlige på stålmarkedet og består af en salgskontrakt til fast pris vedrørende en vis mængde produkter, for hvilke køberen forbeholder sig ret til at kræve »levering efter anmodning«, dvs. at kræve delleverancer på de tidspunkter, som passer ham inden for en frist, der er fastsat i fællesskab med leverandøren.

Kommissionen har ikke bestridt, at virksomhederne kan indgå »rammekontrakter«, men er af den opfattelse, at en henvisning til sådanne kontrakter ikke er relevant i denne sag på grund af flere momenter som f.eks. manglende overensstemmelse mellem de mængder, der er anført i de kontrakter, Eisen AG betegner som »rammekontrakter«, og de faktisk leverede mængder, angivelse af tilnærmelsesvise mængder, levering af produkter, hvoraf nogle havde andre dimensioner end de i »rammekontrakterne« nævnte. Kommissionen har heraf draget den slutning, at de af Eisen AG indgåede aftaler ikke kan anses for civilretlige aftaler, der kan gøres til genstand for et søgsmål.

Hvad nærmere angår leverancerne til Markmann, har *Eisen AG* i øvrigt anført, at Kommissionen ikke har taget hensyn til den omstændighed, at de pågældende transaktioner havde helt andre handelsmæssige kendetegn end de leverancer, der er genstand for beslutning nr. 1836/81/EKSF, og derfor ifølge beslutningens artikel 9, stk. 1, litra c), ikke var omfattet af en prisliste. Sagsøgeren er blot forhandler af produkter i gruppe IIa (deklasserede varer eller varer af anden sortering), for hvilke der ikke består nogen forpligtelse til at offentliggøre en prisliste, men sagsøgeren tvinges ofte af sine medkontrahenter til også at købe produkter i gruppe Ia (varer af første sortering), skønt firmaet ikke disponerer over en salgsorganisation for produkter i denne gruppe. Det særlige ved forholdet mellem Eisen AG og Markmann er netop, at sidstnævnte yder sagsøgeren en service af største betydning ved regelmæssigt fra sagsøgeren at aftage partier

af produkter i gruppe Ia, som sagsøgeren undertiden er forpligtet til at købe sammen med produkter i gruppe IIa, som er hovedgenstand for sagsøgerens handelsmæssige virksomhed.

Kommissionen har heroverfor anført, at transaktionerne mellem Eisen og Markmann vedrørende produkter i gruppe Ia ikke kan anses for særlige transaktioner, blot fordi Markmann har været Eisen en særlig pålidelig og fast kunde. Denne omstændighed har kunnet berettige en rabat for at være fast kunde, men kan ifølge Kommissionen ikke berettige sagsøgeren til over for Markmann at anvende lavere priser end priserne i sagsøgerens prislister. Kommissionen har tilføjet, at hvis disse transaktioner skulle blive anset for at være af speciel art, vil den bestride sagsøgerens anbringender vedrørende de faktiske forhold. Den har herved påpeget, at salget af produkter i gruppe Ia fra Eisen AG's lager, efter dens oplysninger, i fjerde kvartal 1981 androg 9 572 tons og følgelig langt oversteg salget af produkter i gruppe IIa, som i samme periode androg 1 627 tons.

Med hensyn til forbindelserne med Bergbau har *Eisen AG* anført, at man havde en stiltiende aftale med dette selskab, ifølge hvilken Bergbau, som anvendte de købte produkter til formål, for hvilke materialeforskellen ikke var afgørende, var rede til også at acceptere leverancer af produkter i gruppe IIa i stedet for aftalte leverancer af produkter i gruppe Ia. En sådan substitution er netop sket i de tilfælde, som har givet anledning til sagen.

Kommissionen har bemærket, at Eisen første gang har påberåbt sig, at der forelå en sådan aftale, den 20. september 1982 i sit svar på meddelelsen af klagepunkter. Den har desuden bemærket, at hver gang der er blevet leveret produkter i gruppe IIa til Bergbau, er dette altid fremgået af sagsøgerens fakturaer, som det f.eks. kan ses af en faktura af 14. januar 1982, der er vedlagt duplikken.

Med hensyn til Schlafhorst's tilfælde, hvor »rammekontrakten« er underskrevet før den 24. juni 1981, har *Eisen AG* bemærket, at hvis den generelle beslutning nr. 1836/81/EKSF kan påvirke betingelserne i en kontrakt indgået før dens ikrafttræden, er en sådan tilbagevirkende kraft i strid med retssikkerhedsprincippet og udgør et brud på medlemsstaternes grundlæggende civilretlige principper, dvs. på et område, som absolut ikke henhører under Kommissionens kompetence. Hvis man tillægger beslutningen tilbagevirkende kraft, når man i øvrigt til et meningsløst resultat, idet en privatperson ved at offentliggøre sin prisliste kan lade disse priser erstatte faste priser, som er aftalt i allerede eksisterende kontrakter.

Kommissionen har henvist til, at ingen af de omtvistede kontrakter efter dens opfattelse er en virkelig »rammekontrakt«, og har tilføjet, at en »rammekontrakt« under alle omstændigheder ikke kan påberåbes for leverancer udført efter den dato, på hvilken sagsøgeren har offentliggjort sin prisliste. Beslutning nr. 1836/81/EKSF, som oprindeligt gjaldt til den 30. juni 1982, var en kriseforanstaltning med begrænset varighed og har ikke som sådan kunnet været berøvet muligheden for en direkte indgriben på markedet, uden at den samtidig ville miste enhver tilsigtet virkning. Kommissionen har anført, at hvis stålhandlende kunne have påberåbt sig de priser, der

var fastsat i kontrakter på mellemlang eller lang sigt (fra 3 til 12 måneder), som var indgået før beslutningen, kunne de have unddraget sig dennes anvendelse. Det må derfor antages, at bestemmelserne i beslutning nr. 1836/81/EKSF meget klart angiver, at beslutningen nødvendigvis i betragtning af krisen også måtte finde anvendelse på allerede bestående kontrakter.

b) Tilsidesættelse af artikel 15 i den generelle beslutning

Ifølge *Eisen AG* kan tilsidesættelsen af artikel 15 i den generelle beslutning både ses som en manglende overholdelse af begrundelsespligten og som en overtrædelse af en materielretlig bestemmelse. Den manglende opfyldelse af begrundelsespligten følger af, at artikel 15 foreskriver pålæggelse af bøder for overtrædelse af bestemmelserne i artiklerne 2-14 i beslutning nr. 1836/81/EKSF, og at Kommissionen ved generelt at henvise til denne artikel ikke har angivet, hvilke bestemmelser sagsøgeren hævdes at have overtrådt.

Tilsidesættelsen af artikel 15 som materielretlig bestemmelse består i, at denne artikel ikke som selvstændig overtrædelse nævner »salg til lavere priser end priserne i egen prisliste«, dvs. den adfærd, med hvilken Kommissionen har begrundet sin beslutning om at pålægge en bøde.

Kommissionen har heroverfor anført, at der ikke i det foreliggende tilfælde var nogen mulighed for, at sagsøgeren kunne misforstå arten af de overtrædelser, som bebrejdes sagsøgeren, og at sagsøgeren åbenbart ikke har haft nogen vanskelighed med at forstå betydningen af de meddelte klagepunkter. Hvad navnlig angår »rabat på egne prislister«, som ikke er nævnt i nogen udtrykkelig bestemmelse, må udtrykket rabat nødvendigvis forstås som manglende overholdelse i visse tilfælde af disse prislister og altså som den i den generelle beslutnings artikel 8 nævnte overtrædelse, nemlig anvendelse af ulige betingelser på sammenlignelige transaktioner.

c) Tilsidesættelse af retten til forsvar, navnlig retten til at blive hørt

Ifølge *Eisen AG* har Kommissionen tilsidesat denne ret, idet den ikke inden vedtagelsen af beslutningen om at pålægge en bøde henledte sagsøgerens opmærksomhed på, at den ikke agtede at foretage en undersøgelse af de af sagsøgeren fremførte og tilbudte bevismidler, der taler til fordel for sagsøgeren.

Kommissionen har svaret, at den ved at tilbyde sagsøgeren at foretage en høring allerede er gået ud over, hvad der er foreskrevet i EKSF-traktatens artikel 36, som blot pålægger den at »give vedkommende lejlighed til at fremsætte sine bemærkninger«. Når sagsøgeren har afslået denne opfordring blot med den begrundelse, at Kommissionen ikke anså det for nødvendigt yderligere at uddybe visse punkter, kan sagsøgeren desuden ikke efterfølgende påberåbe sig en tilsidesættelse af retten til at blive hørt.

B — Tilsidesættelse af traktaten og retsregler vedrørende dens gennemførelse

a) Tilsidesættelse af EKSF-traktatens artikel 15

Eisen AG har anført, at Kommissionen ved at undlade at give en behørig begrundelse for sin beslutning har tilsidesat EKSF-traktatens artikel 15, hvorefter »Den Høje Myndigheds beslutninger, henstillinger og udtalelser skal begrundes . . .«.

Kommissionen har bemærket, at når beslutningen er behørigt begrundet — som den allerede mener at have bevist under behandlingen af de øvrige anbringender vedrørende tilsidesættelse af EKSF-traktatens artikel 15.

b) Tilsidesættelse af EKSF-traktatens artikler 47 og 36 og af artiklerne 11 og 14 i beslutning nr. 1836/81/EKSF

Med dette anbringende har *Eisen AG* gjort gældende, at Kommissionen har tilsidesat EKSF-traktatens artikler 47 og 36 og artikel 14 i den generelle beslutning, for så vidt den ikke har erkendt, at disse artikler, som bemyndiger den til at indhente de oplysninger, der er nødvendige for gennemførelsen af dens opgaver, og at foretage de nødvendige efterprøvelser, ligeledes forpligter den til at undersøge alle omstændigheder i en situation, herunder dem, der muligvis kan udelukke eksistensen af en lovovertrædelse. Det samme gælder beslutningens artikel 11, som bemyndiger Kommissionen til at anmode de stålhandlende om at forelægge oplysninger om omstændigheder og kendsgerninger, som er egnede til at berettige deres adfærd.

Kommissionen har heroverfor anført, at alle de momenter, der kunne tale til fordel for sagsøgeren, er blevet undersøgt af dens tjenestegrene og i sidste ende er blevet forkastet, fordi de ikke holdt for en nærmere efterprøvelse. Det kan derfor ikke gøres gældende, at Kommissionen ikke har undersøgt sagens faktiske omstændigheder.

Hvad angår artikel 11, tvinger denne bestemmelse ikke Kommissionen til at anmode virksomhederne om oplysninger, hvis den mener, at disse oplysninger ikke er nødvendige.

c) Tilsidesættelse af det almindelige princip, hvorefter en beslutning hverken kan baseres på klare urigtigheder eller være selvmodsigende eller ulogisk

Ifølge *Eisen AG* er den anfægtede beslutning behæftet med klare urigtigheder og selvmodsigelser, fordi den dels hverken bestrider eller modbeviser, at de omtvistede kontrakter var indgået, før prislisten trådte i kraft, eller endog før beslutning nr. 1836/81/EKSF trådte i kraft, dels hævdes det i beslutningen, at disse kontrakter udgør en tilsidesættelse af den nævnte beslutning. Ved disse selvmodsigelser og klare urigtigheder har sagsøgte udvist mangel på logik.

Kommissionen har tilbagevist dette anbringende og understreget, at når den ikke var indstillet på at acceptere henvisningen til »rammekontrakterne« og de påståede tidligere aftaler, som sagsøgeren har nævnt, kunne den ikke træffe anden beslutning end den, den har truffet. Dens holdning er således konsekvent og kan i intet tilfælde være selvmodsigende eller ulogisk.

C — Magtfordrejning

Eisen AG har anført, at Kommissionen har anvendt den kompetence til at pålægge en bøde, som den har i henhold til artikel 15 i beslutning nr. 1836/81/EKSF, ikke med det formål at forfølge lovovertrædelser, men kun for at statuere et eksempel, uden at søge at bevise, om det i det foreliggende tilfælde faktisk var berettiget at pålægge en bøde. Det fremgår endvidere af offentlige erklæringer fra Kommissionens tjenestemænd, at det var hensigten at afskrække stålhandlende i almindelighed, således at de overholdt beslutning nr. 1836/81/EKSF.

Endvidere er tilsidesættelsen af begrundelsespligten, selvmodsigelserne og manglen på logik i beslutningen, undladelsen af at undersøge de påberåbte bevismidler, der taler til fordel for sagsøgeren, samt den hast, hvormed proceduren er blevet indledt og beslutningen affattet, indicier, der taler for magtfordrejning.

Kommissionen har svaret, at ønsket om at »statuere et eksempel« er fuldstændig legitimt, når sanktionen, hvorved eksemplet statueres, anvendes på et passende konkret tilfælde, og at såfremt fastsættelsen af en bøde samtidig har en generalpræventiv virkning, er det kun udmærket. Med hensyn til de indicier for magtfordrejning, som Eisen AG har ment at kunne påvise, har Kommissionen bemærket, at de har vist sig at være fuldstændig grundløse, da der i virkeligheden — som Kommissionen mener allerede at have påvist i forbindelse med de foregående anbringender — i dette tilfælde er tale om overtrædelser af beslutning nr. 1836/81/EKSF.

IV — Mundtlig forhandling

Parterne har afgivet mundtlige indlæg i retsmødet den 18. januar 1984.

Generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 29. februar 1984.

Præmisser

1 Ved stævning, indleveret til Domstolens justitskontor den 14. januar 1983, har Eisen und Metall Aktiengesellschaft, Gelsenkirchen, (herefter benævnt Eisen AG) i henhold til EKSF-traktatens artikel 33 og artikel 36, stk. 2, anlagt sag med påstand om annullation af Kommissionens beslutning af 9. december 1982 om at pålægge sagsøgeren en bøde på 133 736 DM i henhold til artikel 15 i beslutning nr. 1836/81/EKSF af 3. juli 1981 om forpligtelse for distributionsvirksomheder til offentliggørelse af prislister og salgsbetingelser samt om forbudt praksis for disse virksomheder (EFT L 184, s. 13), subsidiært nedsættelse af bøden.

2 I den anfægtede beslutning anføres det, at Eisen AG i perioden fra 14. oktober 1981 til udgangen af januar 1982 gentagent har solgt valseværksprodukter til en lavere pris end den, der fremgår af den prisliste, som sagsøgeren har offentliggjort i henhold til førnævnte beslutning nr. 1836/81, og det konstateres i beslutningens artikel 1, at disse salg til underpriser udgør overtrædelser af den nævnte beslutning.

3 Eisen AG har til støtte for sin påstand fremført tre grupper anbringender, nemlig henholdsvis

— tilsidesættelse af væsentlige formforskrifter;

— tilsidesættelse af EKSF-traktaten og af retsregler vedrørende dens gennemførelse;

— magtfordrejning.

4 Det første af anbringenderne vedrørende tilsidesættelse af væsentlige formforskrifter angår begrundelsespligten. Ifølge Eisen AG har Kommissionen overset, at betingelserne for at fastsætte en bøde ikke var opfyldt i det foreliggende tilfælde, hvorfor den anfægtede beslutning dels ikke har nogen hjemmel dels ikke er behørigt begrundet.

5 Eisen AG har herved først gjort gældende, at alle de omtvistede transaktioner er blevet gennemført i henhold til »rammekontrakter«, der er indgået med en række virksomheder, bl. a. selskaberne Markmann, Schlafhorst, Claas og Bergbau, før den 15. september 1981, den dag da den af Kommissionen fastsatte frist til offentliggørelse af de stålhandlendes prislister udløb.

6 Kommissionen har for det første bestridt, at de af Eisen AG nævnte aftaler har karakter af »rammekontrakter«. Den mener i øvrigt, at selv hvis det antages, at der i dette tilfælde virkelig er tale om »rammekontrakter«, måtte bestemmelserne i beslutning nr. 1836/81, som var en kriseforanstaltning af begrænset varighed, nødvendigvis også gribe direkte ind i allerede bestående kontrakter, hvis det skulle undgås, at beslutningen mistede enhver tilsigtet virkning i kraft af anvendelsen af priser fastsat i allerede indgåede mellem- eller langfristede kontrakter.

7 Det bemærkes, at trufne foranstaltninger vedrørende økonomisk politik som de foreliggende, i en situation med alvorlig forstyrrelse af markedet kun kan opfylde deres formål, hvis de straks får virkning.

8 Et sådant krav er desuden udtrykkelig anført i den tredje betragtning til beslutning nr. 1836/81, hvor det fremhæves, at stålmarkedet stadigvæk er

alvorligt påvirket af den økonomiske situation, og for at skabe gunstige økonomiske vilkår for den nødvendige omstrukturering af stålindustrien »er øjeblikkelige foranstaltninger vedrørende salgspriserne for stål absolut nødvendige; sådanne foranstaltninger må have førsteprioritet i en kriseperiode«.

9 Det bemærkes, at tanken bag beslutning nr. 1836/81, som det ligeledes anføres i betragtningerne, er, at der »hurtigst muligt [må] gennemføres en sanering af stålmarkedet med henblik på at bevirke en prisstigning, som er nødvendig for at undgå finansielle katastrofer«. Distributionsvirksomhedernes forpligtelse til at offentliggøre deres prislister og til ikke at sælge deres produkter til en lavere pris end listeprisen er altså den af fællesskabslovgiver valgte metode til øjeblikkelig at bringe ydelse af individuelle rabatter og anvendelse af deraf følgende ulige salgsbetingelser til ophør og til således at bidrage til en generel prisstigning.

10 Heraf følger, at bestemmelserne i beslutning nr. 1836/81 skal anvendes på alle de transaktioner, der skal afvikles efter beslutningens ikrafttræden, og i givet fald også skal have forrang for eventuelle forpligtelser, som følger af allerede bestående rammeaftaler.

11 Eisen AG har dernæst gjort gældende, at de transaktioner, firmaet har indgået med Markmann, må anses for ikke-sammenlignelige transaktioner, som har særlig karakter, jfr. artikel 9, stk. 1, litra c), i beslutning nr. 1836/81; der er tale om transaktioner, hvis væsentlige handelsmæssige kendetegn, bortset fra de i samme stykkes litra a) og b) nævnte, mærkbart adskiller sig fra firmaets øvrige handelstransaktioner. Til støtte herfor har sagsøgeren anført, at Markmann regelmæssigt fra sagsøgeren aftager partier af produkter i gruppe Ia (varer af første sortering), som sagsøgeren, der er skrotforhandler, undertiden er tvunget til at købe for at opnå produkter i gruppe IIa (varer af anden sortering eller deklasserede varer), som sagsøgeren først og fremmest handler med.

12 Kommissionen har betvivlet, at Eisen AG hovedsagelig forhandler produkter i gruppe IIa, og har bemærket, at den omstændighed, at Markmann har

været en særlig pålidelig og trofast kunde for sagsøgeren, ikke kan give de med denne virksomhed indgåede transaktioner en særlig karakter i den nævnte bestemmelses forstand.

13 Indledningsvis bemærkes med hensyn til henvisningen til den ringe andel af førsteklasses stål, som forhandles af sagsøgeren, at selv hvis det var bevist, at transaktionerne vedrørende produkter i gruppe Ia kun udgør en ganske ringe del af Eisen AG's transaktioner, står det ikke desto mindre fast, at en transaktions særlige karakter i artikel 9's forstand kun kan fremgå af en sammenligning mellem transaktioner vedrørende produkter i gruppe Ia, som er de eneste, for hvilke beslutning nr. 1836/81 fastsætter en forpligtelse til at offentliggøre en prisliste.

14 Endvidere bemærkes, at den blotte omstændighed, at Markmann hos Eisen AG køber produkter i gruppe Ia oftere end andre virksomheder som f.eks. Class og Schlafhorst, til hvilke sagsøgeren selv erkender at have solgt førsteklasses stål, ikke kan give de med Markmann indgåede kontrakter handelsmæssige kendetegn, som adskiller sig mærkbart fra de handelsmæssige kendetegn ved de kontrakter, som indgås med andre virksomheder. I øvrigt har det været muligt at tage hensyn til den varige karakter af forbindelsen med Markmann ved at give en fast kunderabat, som ikke er forbudt i henhold til beslutning nr. 1836/81, når blot den offentliggøres i prislisten.

15 Eisen AG har endelig anført, at transaktionerne med Bergbau er omfattet af artikel 9, stk. 1, litra b), da de leverancer, der er foretaget i henhold til disse transaktioner, i virkeligheden har omfattet valseværksprodukter af anden sortering, dvs. varer, som ikke er »ens eller ensartede« i forhold til dem, der er leveret inden for rammerne af andre transaktioner. Dette har været muligt, fordi Bergbau anvendte disse varer til formål, for hvilke visse kendetegn, som udgør forskellen mellem stål af første og anden sortering, ikke havde betydning.

16 Det fremgår af »rammekontrakten« af 3. april 1981, at aftalen med Bergbau vedrører levering af »stålplader af kvalitet 37 ifølge DIN 17 100, første sorte-

ring«. Denne kontrakt bestemmer desuden udtrykkeligt følgende: »For alle plader af kvalitet R ST 37-2 beder vi Dem vedlægge leverancen fabrikscertifikater i overensstemmelse med DIN 50049/2.1 eller kontrolopgørelser i overensstemmelse med DIN 50049/2.2. Leverancer uden kontrolopgørelse kan ikke længere accepteres«.

17 De ordrer og ordrebekræftelser, som sagsøgeren har vedlagt sagens akter, indeholder alle en udtrykkelig henvisning til Forbundsrepublikken Tysklands jern- og stålindustris kvalitetsstandarder (DIN-normer). Selv om fakturaerne ikke nævner DIN-normerne, henviser de imidlertid til ordrebekræftelser, som udtrykkeligt nævner disse normer.

18 Herefter kan der følgelig intet udledes af den dokumentation, som er vedlagt sagens akter, som gør det muligt at fastslå, at transaktionerne mellem Eisen AG og Bergbau har vedrørt varer af anden sortering.

19 Endvidere bemærkes, at stålhandlende i henhold til artikel 7 i beslutning nr. 1836/81, når de sælger en vare af anden sortering, på deres faktura skal anføre grunden til deklasseringen eller til, at produktet klassificeres som værende af anden sortering.

20 Eisen AG har ikke været i stand til at forklare, hvorfor selskabet har udvist en adfærd, som dels har været en overtrædelse af artikel 7, og for hvilken der kan pålægges en bøde, dels har hindret selskabet i at godtgøre — under henvisning til sine fakturaer — at de solgte materialer ikke faldt ind under anvendelsesområdet for beslutning nr. 1836/81. Henvisningen til tekniske vanskeligheder ved EDB-faktureringen kan under ingen omstændigheder berettige en overtrædelse af fællesskabslovgivningen.

21 For at bevise, at der trods de fakturaer, som udtrykkeligt vedrørte varer af første sortering, mellem sagsøgeren og Bergbau bestod en stiltiende aftale, hvorefter sidstnævnte var rede til at acceptere produkter i gruppe IIa i stedet for produkter i gruppe Ia, har Eisen anført, at de til Bergbau leverede varer

altid har været varer indført fra Den tyske demokratiske Republik og følgelig var af anden sortering. Ifølge Eisen AG opfyldte disse varer ikke den i Forbundsrepublikken Tyskland krævede standard (DIN-normer), selv om handelsmyndighederne i udførselslandet altid på deres fakturaer opfører dem som en vare af første sortering.

22 Herved bemærkes, at en realitetsprøvelse af dette argument ikke kræver en undersøgelse af kendetegnene ved den vare, der hidrører fra Den tyske demokratiske Republik. Andre momenter er tilstrækkelige til at fastslå, at de af Eisen AG til Bergbau leverede produkter normalt henhørte under gruppe Ia.

23 Det bemærkes først, at Eisen AG ved flere lejligheder i den af Kommissionens inspektører undersøgte periode til Bergbau har leveret produkter i gruppe IIa og hver gang udtrykkeligt på fakturaen har anført, at der var tale om et »specielt parti« (jfr. fakturaerne nr. 40/32749 af 10. 12. 1981, 40/32808, 40/32809 og 40/32810 af 16. 12. 1981, 40/32895 af 21. 12. 1981, 40/30037 af 11. 1. 1982 og 40/30076 af 14. 1 1982). Disse præciseringer havde ikke været nødvendige, hvis Bergbau, som Eisen AG har hævdet, stiltiende havde accepteret leverancer af varer af anden sortering i stedet for varer af første sortering. Det må derfor fastslås, at der i de tilfælde, hvor der ikke er sket sådanne præciseringer, er blevet leveret varer af første sortering.

24 Hvad særligt angår stål hidrørende fra Den tyske demokratiske Republik, bemærkes endvidere på basis af lagerfortegnelser fremlagt af sagsøgeren på Domstolens anmodning, at de varekodenumre, som tildeles disse varer, aldrig figurerer på de omtvistede fakturaer, hvorfor det synes udelukket, at Eisen AG skulle have leveret varer fra Den tyske demokratiske Republik til Bergbau.

25 På grundlag af ovenstående betragtninger må det fastslås, at betingelserne for at pålægge en bøde er opfyldt, og at anbringendet om manglende opfyldelse at disse betingelser derfor ikke kan lægges til grund.

26 Med sit andet anbringende, som også angår manglende begrundelse, har Eisen gjort gældende, at Kommissionen ikke har angivet de bestemmelser, som sagsøgeren hævdes at have overtrådt, men har begrænset sig til generelt at henvise til artikel 15 i beslutning nr. 1836/81, hvis stk. 1 bestemmer, at »stålhandlende, som overtræder bestemmelserne i artikel 2-13, kan pålægges bøder på op til det dobbelte af værdien af det ulovlige salg«.

27 Selv om beslutningens begrundelse faktisk er temmelig summarisk, må det dog erindres, at det i meddelelsen af klagepunkter af 16. august 1982 anføres, at Eisen AG har foretaget »salg til underpris« i forhold til selskabets prisliste, hvilket svarer til at beskylde den pågældende virksomhed for at have anvendt ulige betingelser på sammenlignelige transaktioner, dvs. at have udvist en adfærd, som er forbudt i henhold til artikel 8. Salg til underpris i forhold til den offentliggjorte prisliste indebærer nødvendigvis et element af ulighed i forhold til transaktioner indgået på basis af priserne i prislisten.

28 Sagsøgeren har i øvrigt ikke misforstået klagepunktets art, hvilket fremgår af sagsøgerens bemærkninger af 20. september 1982 som svar på meddelelsen af klagepunkter, hvor sagsøgeren påberåber sig, at de omtvistede transaktioner har forskellige kendetegn.

29 Det må derfor fastslås, at den overtrædelse, som Eisen AG hævdes at have begået, klart fremgår af meddelelsen af klagepunkter i sin helhed og af beslutningen, og at sagsøgeren allerede under den administrative procedure fuldt ud havde forstået rækkevidden af det klagepunkt, som var blevet meddelt sagsøgeren.

30 Inden for rammerne af de anbringender, som angår tilsidesættelse af væsentlige formforskrifter, har Eisen AG endvidere hævdet, at Kommissionen har tilsidesat retten til forsvar, idet den under den procedure, der førte til den anfægtede beslutning, ikke har henledt sagsøgerens opmærksomhed på, at den ikke agtede at foretage en undersøgelse af de af sagsøgeren fremførte og tilbudte bevismidler, som taler til fordel for sagsøgeren.

31 Kommissionen har svaret, at EKSF-traktatens artikel 36 pålægger den, før den træffer bestemmelse om økonomiske sanktioner eller fastsætter tvangsbøder, at »give vedkommende lejlighed til at fremsætte sine bemærkninger«.

Ved at give sagsøgeren mulighed for at fremføre skriftlige bemærkninger har Kommissionen opfyldt denne forpligtelse.

32 Det fremgår af indholdet af artikel 36, at den nævnte forpligtelse ikke kan forstås således, at Kommissionen skal fremføre sine modargumenter mod de indsigelser, som den pågældende har fremført. Denne artikel sikrer retten til forsvar ved at give vedkommende mulighed for at fremføre sine argumenter. Det kan ikke kræves, at Kommissionen svarer på disse argumenter eller foretager supplerende undersøgelser eller høring af vidner udpeget af den berørte, når den anser undersøgelsen af sagen for at have været tilstrækkelig. Dette ville i for høj grad kunne besværliggøre og forlænge proceduren til konstatering af en overtrædelse. Anbringendet kan derfor ikke lægges til grund.

33 Med anbringenderne vedrørende tilsidesættelsen af EKSF-traktaten og af bestemmelserne i beslutning nr. 1836/81 har Eisen AG gjort gældende, at Kommissionen har tilsidesat en række materielretlige bestemmelser.

34 På baggrund af de ovenfor nævnte betragtninger må anbringendet om den hævdede tilsidesættelse af EKSF-traktatens artikel 15, hvorefter Den Høje Myndigheds beslutninger skal begrundes, for det første forkastes. Som allerede bemærket er der intet grundlag for at hævde, at den anfægtede beslutning ikke var begrundet.

35 Med hensyn til tilsidesættelsen af artikel 15 i beslutning nr. 1836/81 er det allerede bemærket, at den af Kommissionen konstaterede overtrædelse ikke er »anvendelse af lavere priser end de i prislisten nævnte« som sådan, men den omstændighed, at sagsøgeren har gennemført transaktioner på ulige betingelser, som nødvendigvis følger af denne anvendelse af lavere priser. Det fremgår følgelig, at argumentet om, at anvendelse af lavere priser ikke er nævnt i artikel 15 som selvstændig overtrædelse, ikke har betydning.

36 Med hensyn til EKSF-traktatens artikler 36 og 47 og artiklerne 11 og 14 i beslutning nr. 1836/81 bemærkes, at disse bestemmelser giver Kommissionen kompetence til at foretage undersøgelser og efterprøvelser, som den kan anvende, når den anser det for nødvendigt for at fastslå, om der foreligger

en overtrædelse. Den er kun forpligtet til at foretage undersøgelser eller indhente supplerende oplysninger, hvis den mener, at de oplysninger, den allerede er i besiddelse af, endnu ikke er tilstrækkelige hertil. En overtrædelse af disse bestemmelser kan følgelig ikke fastslås uden en samtidig behandling af spørgsmålet om, hvorvidt beslutningen om at pålægge bøden var materielt begrundet. Et bekræftende svar på sidstnævnte spørgsmål, som må gives i det foreliggende tilfælde, medfører automatisk, at anbringenderne om tilsidesættelse af de førnævnte artikler ikke kan lægges til grund.

37 Hvad endelig angår anbringendet om magtfordrejning, bemærkes, at de ovenfor anførte betragtninger gør det nødvendigt at forkaste dette anbringende, for så vidt som det hermed gøres gældende, at Kommissionen har pålagt en bøde for ikke-beviste overtrædelser.

38 I det omfang, det med dette anbringende gøres gældende, at bødens størrelse er fastsat på et af generalpræventive grunde meget højt niveau, er det tilstrækkeligt at henvise til, at det i beslutningen udtrykkeligt anføres, at »bødens størrelse må fastsættes på et sådant niveau, at den er tilstrækkelig til at afskrække virksomheden fra at foretage nye salg til underpriser«.

39 Pålæggelse af en bøde som sanktion for en ulovlig adfærd og med det formål at afskrække den pågældende fra at gentage sin overtrædelse er i overensstemmelse med fællesskabsretten uafhængigt af den omstændighed, at sanktionen ligeledes kan have en generalpræventiv virkning.

40 Herefter må det fastslås, at gennemgangen af dette anbringende intet har frembragt, der kan bevise, at Kommissionen har gjort sig skyldig i magtfordrejning. Dette anbringende må derfor forkastes.

41 Subsidiært har Eisen AG nedlagt påstand om nedsættelse af bøden.

42 Herved bemærkes, at foranstaltningerne til sanering af stålmarkedet i første række vedrører producenterne, og at forhandlernes rolle i saneringsprocessen for dette marked, omend den er vigtig, er underordnet i forhold til producenternes.

43 Når der er tale om en overtrædelse begået af en forhandler, er den ringere indflydelse, som denne kan udøve på markedssituationen, følgelig en omstændighed, som formindsker overtrædelsens grovhed.

44 Herefter kan det kun være berettiget at pålægge en meget høj bøde under omstændigheder, som viser, at den af en forhandler begåede overtrædelse er særlig grov, og som det påhviler Kommissionen at bevise.

45 Når henses til, at Kommissionen har begrundet den Eisen AG pålagte bøde, som andrager 110 % af de foretagne salg til underpriser, alene med henvisning til, »at bødens størrelse må fastsættes på et sådant niveau, at den er tilstrækkelig til at afskrække virksomheden fra at foretage nye salg til underpriser«, må det derfor fastslås, at anvendelsen af denne sats ikke er berettiget i det foreliggende tilfælde.

46 I betragtning af omstændighederne i det foreliggende tilfælde og Eisen AG's adfærd i det hele er det Domstolens opfattelse, at bøden bør halveres, således at den nedsættes til 66 868 DM.

Sagens omkostninger

47 I henhold til procesreglements artikel 69, stk. 2, dømmes den part, der taber sagen, til at afholde sagens omkostninger. Da sagsøgeren ikke har fået medhold i størsteparten af sine anbringender, bør sagsøgeren betale sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

DOMSTOLEN (fjerde afdeling)

1. Den sagsøgeren pålagte bøde fastsættes til 66 868 DM.

2. I øvrigt frifindes sagsøgte.

3. Sagsøgeren betaler sagens omkostninger.

Koopmans Bahlmann

Pescatore O'Keeffe Bosco

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxemburg den 16. maj 1984.

For justitssekretæren

T. Koopmans
Assisterende justitssekretær

J. A. Pompe
Formand for fjerde afdeling

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT P. VERLOREN VAN THEMAAT FREMSAT DEN 29. FEBRUAR 1984 [1]

Høje Domstol

1. Indledning

Eisen und Metal AG's søgsmål, som jeg skal behandle i dag, drejer sig om en bødebeslutning fra Kommissionen af 9. december 1982. Denne bødebeslutning blev udstedt i henhold til artikel 15 i den generelle beslutning nr. 1836/81/EKSF. Sagsøgeren har nedlagt følgende påstande:

1) den pålagte bøde på 133 736 DM annulleres, subsidiært nedsættes bøden;

2) beslutningens artikler 1 og 2 erklæres ugyldige.

Til støtte for sine påstande har sagsøgeren fremført følgende anbringender:

I. tilsidesættelse af væsentlige formforskrifter, navnlig en utilstrækkelig begrundelse af beslutningen;

II. tilsidesættelse af EKSF-traktaten og af retsregler vedrørende dens gennemførelse;

III. magtfordrejning.

Inden jeg går nærmere ind på disse anbringender, anser jeg det for relevant at fremsætte nogle generelle bemærkninger om denne sag.

Ifølge EKSF-traktatens artikel 80 gælder forpligtelserne i denne traktat — bortset

1 — Oversat fra nederlandsk.